

Waakhond voor zoete beroepsvisserij

TEKST Harry de Wilt

FOTOGRAFIE: NVWA, Sportvisserij Zuidwest Nederland, Harry de Wilt en Robert de Wilt

Hoe nodig de aanpak van visstropen is, blijkt wel uit de vele mediaberichten. Meestal zijn de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) of Sportvisserij Nederland de bron. Waar de georganiseerde hengelsport zich via het uitgebreide boa-apparaat vooral op de sportvisser richt, concentreert de NVWA zich primair op de beroepsvisser.

“Onze focus ligt op de beroepsvisserij op de binnenwateren en op de recreatieve visserij in de kustwateren, oftewel de niet-beroeps met een staand want. Alles binnen de twaalf mijl. Tegen sportvissers treden we alleen op bij een heterdaad; de hengelaar langs de kant heeft geen prioritaire aandacht”, vertelt Ing. J.C.M.M. (Joost) van den Akker. De enige planmatige uitzondering hierop betreft de vangsten door hengelaars van kabeljauw en zeebaars. De gerichte toezichtsacties van 2013 en 2014 zijn in de zomer van 2015 voortgezet en gebeurden in het kader van de *Bag Limit* –de Europese

verordening die het meenemen toestaat van maximaal drie maatse zeebaarzen.

“Dit deden we met onze eigen RIB's ((Rigid Inflatable Boats), waarbij met steekproeven controleren op de aanlandingsplek (van de sportvisbootjes) het meest effectief is”, aldus Van den Akker. Hij is binnen het zevenkoppige team Toezichtontwikkeling sinds bijna twee jaar verantwoordelijk voor het werkpakket kust- en binnenvisserij en vis, voedsel, veiligheid. Dat laatste behelst vooral de productie en verwerking van visproducten. “Overtredingen door sportvissers worden overigens niet of nauwelijks aangetroffen.”

Vooralsportvissers die op zeebaars vissen kunnen door de NVWA worden gecontroleerd.

Professioneel georganiseerde amateurs

Visionair spreekt op het kantoor van de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit NVWA aan de Catharijnesingel in hartje Utrecht dus niet met de NVWA-IOD (Inspectie- en Opsporingsdienst). Dat is het onderdeel dat zich bezighoudt met, zoals Van den Akker het noemt: 'De professioneel georganiseerde amateurs', of: 'Mensen die bedrijfsmatig illegaal vissen'. Van den Akker: "Dat behandelen wij ook en we hebben er beslist zicht op, maar deze taak is primair belegd bij de NVWA-IOD. In de uitvoering opereren wij met onze inspecteurs waar nodig gezamenlijk met de IOD. Verder werken de NVWA-inspecteurs samen met de boa's van de hengelsportfederaties in situaties waarin die tegen grotere zaken aanlopen die het kenmerk hebben van illegale beroepsmatige binnenvisserij. Het hangt er een beetje van af hoe 'groot' iets is aan de daderkant. Stroperij zit in heel Nederland, maar landelijk werken wij met name dadergericht op grove stroperij, iets dat in de wet niet bestaat, overigens. Die kent alleen 'illegale visserij'. Onze prioritaire inzet blijft echter de beroepsvisserij, en die concentreert zich hoofdzakelijk op de grote meren: het IJsselmeer, het Markermeer en andere randmeren en op de Oosterschelde, Grevelingen en Haringvliet. We werken in Nederland met vier visserijteams. In deze teams is een deel van de beschikbare capaciteit beschikbaar voor toezicht op illegale binnenvisserij."

"Er wordt samengewerkt met boa's van de hengelsportfederaties, dat willen we intensiveren"

Zichtbare kennismakelaar

De visserij-inspecteurs van de NVWA, allen Buitengewoon Opsporingsambtenaar (boa), voeren toezicht uit op het water en organiseren dat door actief samen te werken met andere toezichthouders, zoals de Waddenunit, OFGV, FUMO en Politie. Zowel de Waddenunit als de NVWA zijn onderdeel van het ministerie van Economische Zaken (EZ).

"De surveillances zijn erop gericht om zichtbaar aanwezig te zijn", vervolgt Van den Akker. "Binnen de samenwerkingsverbanden probeert de NVWA zo veel mogelijk specifieke kennis te delen met de partners om

daarmee het toezicht effectiever en efficiënter te maken. Doel daarbij is om op te treden als kennismakelaar. Onze formele taakstelling omvat toezicht en handhaving of beroepsvisserij zich houden aan hun vergunning-voorwaarden. Dat is onze hoofdtaak. Onze drie belangrijkste aandachtspunten daarbij zijn:

- Het verbod op bepaalde aalvistuigen.
- De schubvisreductie op het IJsselmeer en de randmeren.
- Het visserijverbod in dioxinegebieden.

Dat laatste geldt jaarrond. Toezicht op de verboden aalvistuigen hoekwant, aalkistje en aalfuiken vindt plaats tijdens de voor aalvisserij gesloten periode in de maanden september tot december."

Reductie van de vangst van schubvis op het IJsselmeer ➤

Joost van den Akker: "Illegale visserij kan formeel worden beschouwd als misdrijf."

De NVWA maakt onder meer gebruik van snelle RIB's.

en randmeren is thans het grootste aandachtsgebied. Deze schubvisreductie zoals de NVWA het zelf noemt, krijgt momenteel veel inzet. Van den Akker onthult dat deze zeer strenge vangstbeperking, die voor het eerst in 2014 is opgelegd, ook voor de komende periode zal gelden. “Economische Zaken heeft besloten om ook voor de periode juni 2015 – juni 2016 op de vijftien procent te blijven zitten; de vissers mogen dus 85 procent minder staandwant-netten gebruiken om schubvis te vangen dan hen voor het jaar 2013 was vergund. Binnen de generieke reducties die de vissers in gelijke mate treffen wordt er nagedacht over de mogelijkheid om te komen tot overdraagbaarheid van staandwant-netten door koop of verhuur. Dit bevordert de concentratie van de jaarlijkse toegestane vangst ruimte bij de actieve vissers.”

Vergunfactor

De meest voorkomende overtredingen vallen allemaal onder de noemer: niet vergunde netten, respectievelijk wat betreft type, locatie of tijdstip dan wel het niet naleven van de vergunningvoorwaarden. Een illegaal net kenmerkt zich door het ontbreken van een merkje; dan zou immers meteen duidelijk zijn wie de eigenaar is. “We komen helaas illegaal geplaatst staand want tegen van meer dan een kilometer lengte. Ook het plaatsen van grote fuiken tijdens een periode waarin dit niet is toegestaan wordt door de NVWA geconstateerd. Overleg met het Openbaar Ministerie (OM) bepaalt of de netten in beslag worden genomen. We proberen vast te stellen wie de eigenaar is en treden vervolgens bestuursrechtelijk op. Dát is namelijk het regiem waaronder de NVWA opereert, en de spil van het bestuursrecht: de situatie herstellen. Het zogeheten opleggen van een herstelmaatregel loopt via de Rijksdienst voor ondernemend Nederland, een onderdeel van EZ. Naast de opdracht om de illegale netten uit het water te halen, zijn ook dwangsommen mogelijk. Het ministerie kan na beëindigen van de overtreding ook de vergunning tijdelijk opschorten. Opnieuw; niet als straf, maar als herstelmaatregel: terug-

brengen in de oorspronkelijke staat (zoals vergund).”

Voor de overtreder houdt het verhaal echter niet op bij het nemen van dergelijke bestuursrechtelijk maatregelen die het ministerie kan nemen na een rapportage van de NVWA. “Er zitten ook strafrechtelijke kanten aan, want formeel is illegale visserij gedefinieerd als een misdrijf. We zetten daarom daarnaast ook altijd het strafrecht in. Dat wil zeggen: wij leveren de strafbare feiten aan bij het OM die vervolgens verder een besluit neemt over de vervolging.

Van den Akker laat zich niet uit over de vraag of de NVWA vindt dat Justitie de zaken vervolgens streng genoeg oppakt. Maakt het OM er wel voldoende werk van? Straft de rechter wel voldoende? “Daar kunnen we ons niet in mengen. Dat gaat ons volgens de scheiding der machten niet aan, zoals het OM omgekeerd EZ ook niet kan adviseren om iemands vergunning in te trekken. Trias Politica.”

Dit betekent echter geenszins dat de strafrechtelijke kant van de zaak de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit onverschillig laat. Integendeel; er is de organisatie veel aan gelegen om, zoals Van den Akker het omschrijft: de prioriteit te leggen bij ondernemingen die de voorwaarden bewust niet naleven.

Transparant aan de voorkant

Het team waar ‘visserijman’ Van den Akker deel van uitmaakt, heet Toezichtontwikkeling. Doel is om een zo efficiënt en effectief mogelijk toezicht te creëren en dat verder te versterken.

Eén element daarbij is de rapportage van de planning van NVWA-acties aan het OM in de betreffende regio. “Dan kan de officier van justitie eventueel de regie nemen. Een ander pad is transparantie, dialoog met de beroepsgroep zelf. Hou er rekening mee dat we dan-endaan dit-of-dat gaan doen. Of we daarmee het gras voor onze eigen voeten wegmaaien? Nee, naleving valt te verbeteren met meer dan handhavingsacties. Belangrijk

In het IJsselmeer aangetroffen, illegale schietfuiken.

is om met alle betrokken doelgroepen in gesprek te zijn om in samenwerking te onderzoeken op welke wijze het naleefgedrag op een positieve en aantoonbare wijze kan worden verbeterd. Aan de voorkant kun je ook veel regelen om vooropgezette doelen te bereiken.” In deze categorie valt ook de dialoog met het ministerie van EZ. “We bespreken met EZ de beleidsmatige kant en geven advies over de handhaafbaarheid en uitvoerbaarheid van beleidsregels en vergunningvoorwaarden. Ook met de beroepsbinnenvissers zelf zoeken we actief de dialoog.”

Een tweede element bij het verder veredelen van het NVWA-visserijtoezicht betrof de interne slagkracht via het uniformeren van een bevoegdheden. “De laatste jaren waren de bevoegdheden van de verschillende toezichthouders rond het IJsselmeer wat uit elkaar gaan lopen. De één had bijvoorbeeld wel gezag met betrekking tot Natura 2000, maar niet ten aanzien van de Visserijwet 1963, en andersom. Er wordt nu gewerkt aan het uniformeren van deze bevoegdheden.

Meer lijnen met de sportvisserij

Het derde spoor bij de toezichtontwikkeling heet: georganiseerde hengelsport. “We willen echt nadrukkelijk de samenwerking zoeken met de boa’s van de hengelsportfederaties.” Van den Akker spreekt deze wens tijdens het interview expliciet uit, en herhaalt hem voor de zekerheid enkele keren. Zo klein ons land ook mag zijn, is de oppervlakte te controleren binnenwater immers gigantisch. Dan is optimale afstemming tussen de NVWA en de groene buitenmannen, boa’s van de georganiseerde hengelsport, geen overbodige luxe.

“Er wordt vanuit onze grote inzet op de schubvisserij samengewerkt met de boa’s van Sportvisserij Mid-West en Friesland, en met de federaties zelf. Ook de Wetlandwachten (controleurs, geen boa’s) zijn voor ons extra ogen en oren. En er wordt op lokaal niveau wel samengewerkt met de boa’s van de overige hengelsportfederaties, maar het is niet structureel georganiseerd. Dat willen we intensiveren en we zouden het vooral op prijs stellen om met de hengelsport-boa’s te overleggen over de samenwerking. Denk dan bijvoorbeeld aan een inzet op de aanlanding van zeebaars en kabeljauw door sportvissers. Ook willen we meer spreken over inzet van capaciteit, delen van informatie, aanpak, werkwijze en de prioriteitenstelling. Hoe komen we tot een goede communicatie over de ‘amateur’ die bedrijfsmatig op grove wijze vis onttrekt? Dit ook in het belang van de beroepsvisserij die de regels correct volgt. Het doel is om de effectiviteit over en weer te vergroten, bijvoorbeeld door gezamenlijke acties af te stemmen. Maar ook een dialoog om duidelijk te krijgen wat de georganiseerde hengelsport en de NVWA van elkaar kunnen verwachten, om geen irreële verwachtingen te scheppen. Vergeet niet dat elke vorm van illegale visserij de beroepsvisser benadeelt én de sportvisser.”

Een mooie slotquote, als we niet al eerder deze hadden gehighlight: “Het naleefgedrag van de recreatieve visser is erg goed. We hebben nooit problemen met leden van een hengelsportvereniging.” **V**

Georganiseerde hengelsport brengt ruim 1.400 controleurs op de been

De georganiseerde hengelsport heeft vele malen meer controleurs dan de NVWA. Niet onlogisch, gezien het grote getalsmatige verschil tussen beroepsvissers en sportvissers. In totaal zetten de Nederlandse hengelsportfederaties 146 boa’s (Buitengewoon Opsporingsambtenaar) in. Het laat zich lastig uitdrukken in fte’s, omdat het gaat om (enkele) boa’s met een arbeidsovereenkomst, maar verder veelal om boa’s met een (financieel bescheiden) vrijwilligerscontract. Bij de zeven federaties en bij Sportvisserij Nederland in Bilthoven zijn er bovenop de ‘groene buitenmannen’ nog ongeveer vier fte’s belast met het coördinerende werk. Los van deze vier vaste fulltimers kost de visserijcontrole en handhaving de hengelsport 453.000 euro (2014).

Er werden in 2014 2.076 processen verbaal uitgeschreven op bijna 39.000 gecontroleerde hengelaars.

In aanvulling op het boa-apparaat zijn er ruim 1.264 ‘controleurs sportvisserij’ actief. Dit zijn opgeleide en gecertificeerde vrijwilligers van hengelsportverenigingen die op privaatrechtelijke basis sportvissers controleren. Deze controleurs hebben in 2014 de gegevens van ruim 11.000 controles ingebracht in het landelijke ‘Registratiesysteem voor Controleurs Sportvisserij’ (RCS).

De trend is dat bij een toenemend aantal controles het aantal overtredingen afneemt. De sportvisser heeft dus steeds vaker zijn papieren op orde en ook het aantal andere overtredingen neemt af.

Sportvisserij Nederland is daarom van mening dat het huidige niveau (kwantiteit) van handhaving voldoende is.